

Supplement №3 (140) 2023

ISSN 2786-6661eISSN 2786-667X

UDC: 378.6:61:001.891](477.411)(050)

Міністерство охорони здоров'я України
Національний медичний університет
імені О. О. Богомольця

НАУКОВО-ПРАКТИЧНЕ ВИДАННЯ

УКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВО-МЕДИЧНИЙ МОЛОДІЖНИЙ ЖУРНАЛ

Видання індексується
в Google Scholar,
Index Copernicus, WorldCat OCLC

ISSN 2786-6661eISSN 2786-667X

Ministry of Health of Ukraine
Bogomolets National Medical University

THEORETICAL AND PRACTICAL
EDITION

UKRAINIAN SCIENTIFIC MEDICAL YOUTH JOURNAL

Journal's indexing:
Google Scholar, Index Copernicus,
WorldCat OCLC

Засновник – Національний медичний університет
імені О.О. Богомольця МОЗ України
Періодичність виходу 4 рази на рік.

Журнал внесено до переліку фахових видань.

Галузі наук: медичні, фармацевтичні.
(наказ МОН України 09.03.2016 №241)

Реєстраційне свідоцтво KB № 17028-5798ПР.

Рекомендовано Вченою Радою НМУ
імені О. О. Богомольця
(протокол №2 від 23.06.2023р.)

Усі права стосовно опублікованих статей
залишено за редакцією.

Відповідальність за добір та викладення фактів
у статтях несуть автори,

а за зміст рекламних матеріалів – рекламодавці.
Передрук можливий за згоди редакції
та з посиланням на джерело.

До друку приймаються наукові матеріали,
які відповідають вимогам до публікації
в даному виданні.

Founder – Bogomolets National Medical University
Ministry of Health of Ukraine

Publication frequency – 4 times a year.

**The Journal is included in the list of professional
publications in Medical
and pharmaceutical Sciences**

(order MES Ukraine 09.03.2016 № 241)

Registration Certificate KB № 17028-5798ПР.

Recommended by the Academic Council
of the Bogomolets National Medical University, Kyiv
(protocol №2 of 23.06.2023)

All rights concerning published articles are reserved
to the editorial board.

Responsibility for selection and presentation
of the facts in the articles is held by authors,
and of the content of advertising material –
by advertisers.

Reprint is possible with consent
of the editorial board and reference.

Research materials accepted
for publishing must meet
the publication requirements of this edition.

ЗМІСТ/CONTENTS

INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE

«RELEVANT ISSUES OF SAFETY AND HYGIENE OF MEDICINES, MEDICAL PERSONNEL, AND PATIENTS»

TO THE 100TH ANNIVERSARY OF HYGIENE, OCCUPATIONAL SAFETY
AND HEALTH DEPARTMENT, BOGOMOLETS NATIONAL MEDICAL
UNIVERSITY, AND WORLD PATIENT SAFETY DAY 2023

September 15, 2023

Bogomolets National Medical University
Kyiv, Ukraine

НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ З МІЖНАРОДНОЮ
УЧАСТЮ ДО 100-РІЧЧЯ КАФЕДРИ ГІГІЄНИ, БЕЗПЕКИ ПРАЦІ
ТА ПРОФЕСІЙНОГО ЗДОРОВ'Я НМУ ІМЕНІ О.О. БОГОМОЛЬЦЯ
ТА ВСЕСВІТНЬОГО ДНЯ БЕЗПЕКИ ПАЦІЄНТІВ 2023 РОКУ

«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ БЕЗПЕКИ І ГІГІЄНИ ЛІКАРЕНЬ, ПЕРСОНАЛУ І ПАЦІЄНТІВ»

15. 09. 2023

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця
Київ, Україна

dated June 25, 1991 No. 1264-XI and «On the Basic Principles (Strategy) of the State Environmental Policy of Ukraine for the Period Until 2030» dated February 28 No. 2697-VIII of 2019 with the aim of creating a natural environment that is safe for the life and health of Ukrainian citizens and preventing the development of oncological diseases caused by the impact of environmental factors on the human body.

Key words: screening, breast cancer, oncology, public health, social medicine.

PHARMACOVIGILANCE IN THE EDUCATIONAL PROCESS: ESTABLISHMENT OUTLOOK IN UKRAINIAN HEALTHCARE SYSTEM

Zaychenko Ganna, Kozak Dmytro

*Bogomolets National medical university
Kyiv, Ukraine*

Introduction: Ensuring the safe use of medicines is becoming one of the priority tasks of modern health care. Supervision of the safety of medicinal agents during their medical use is one of the main directions in the implementation of the national drug policy in all countries of the world. Probability of drug-related hazards and minimization of the risk of any harm that patients may experience is the main task of pharmacovigilance (PV), which WHO defines as a scientific field and practical activity related to the detection, evaluation, understanding and prevention of adverse negative effects or any other problems related to medicines [1].

All over the world, adverse drug reactions (hereafter – ADRs) rank 5th among the causes of morbidity and mortality and will always pose a threat to public health. Timely notification about ADRs is crucial for ensuring drug safety [2].

Ukraine is actively integrating into the European space, in particular, in matters of development and implementation of relevant legislative provisions regulating the implementation of PV in accordance with EU legal norms. In accordance with the recommendations of the WHO, since 1996, the key elements of the PV began to be actively implemented into the national policy on the circulation of medicinal agents, through the development and updating of the relevant legislative framework, and were also gradually included in the training programs of specialists involved in the field of health care. The presence of a legislative framework in Ukraine that regulates the implementation of PV indicates that the country pays considerable attention to improving the safety of drugs and this opens wide horizons for its development.

The abstract **aimed to** delineate the perspectives of the pharmacovigilance system development and to estimate measures, which are currently being implemented in order to promote this process in Ukraine.

Materials and methods: The research resorted to common science theoretical methods (system analysis, generalization and systems approach); bibliographic method and an information synthesis method as well.

Results: Employees of the department of pharmacology of O. Bogomolets National medical university developed and implemented in the educational process of the 2022-2023 academic year new disciplines of the student's choice in all faculties «Pharmacovigilance in pharmaceutical practice», «Pharmacovigilance in dental practice» and «Side effects of drugs» for 3.0 credits.

Thus, from individual topics in the course of the discipline «Pharmacology» to independent selective disciplines and, in the future, to individual educational programs for the training of a pharmacovigilance specialist, the idea of improving patient safety is implemented by actively involving students of medical and pharmaceutical education in mastering the theoretical aspects and the practical component of PV.

As a result of studying a selective discipline, students will gain knowledge about the structure, objects, tasks and goals of the pharmacovigilance system in Ukraine and the world; the main terms and definitions related to the ADRs in accordance with the modern legislation of Ukraine; classification of ADRs; manifestations of a possible ADRs of the main pharmacological groups.

Conclusion: The implementation and teaching of the educational disciplines «Pharmacovigilance in pharmaceutical practice», «Pharmacovigilance in dental practice» and «Side effects of drugs» will enable students to deepen theoretical knowledge and master practical skills regarding the pharmacovigilance system, the basic principles of justifying rational and safe use for human health drugs, taking into account possible adverse reactions, will allow preparing students for practical activities, high-quality performance of functional duties related to participation in the process of pharmacovigilance by the Master of Medicine, Master of Pharmacy and Master of Dentistry.

Key words: pharmacovigilance, adverse drug reactions, side effects of drugs, drug-related hazards, patient safety

References:

1. Herrera Comoglio, R. (2020). Undergraduate and postgraduate pharmacovigilance education: A proposal for appropriate curriculum content. *British journal of clinical pharmacology*, 86(4), 779-790. <https://doi.org/10.1111/bcp.14179>
2. Ibrahim, D. M., Shawki, M. A., Solayman, M. H., & Sabri, N. A. (2021). Pharmacovigilance education to healthcare professionals: Will it affect their performance in reporting adverse drug reactions?. *International Journal of Clinical Practice*, 75(11), e14731. <https://doi.org/10.1111/ijcp.14731>

АЛІМЕНТАРНА ПРОФІЛАКТИКА ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ РЕЗІЛЬЄНТНОСТІ ПРИ ПРОФЕСІЙНОМУ ВИГОРАННІ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Аністратенко Т.І., Велика Н.В., Кузьмінська О.В.

Кафедра гігієни та екології №4

Завідувач кафедри: к.мед.н., доцент Велика Н.В.

Національний медичний університет імені О.О.Богомольця

м. Київ, Україна

Сучасна людина кожного дня потерпає від стресів: політична ситуація, економічна нестабільність, соціальні потрясіння, пов'язані з війною тощо - все це знижує якість життя. Але є люди, професія яких сама по собі є стресогенним фактором. До них належать медичні працівники, які працюють із людьми в різних складних ситуаціях. У них часто насичений робочий графік, довготривалі операції, систематичне протистояння стресовим ситуаціям, необхідність прийняття невідкладних рішень, від яких залежить життя людини та інше. Ситуація ускладнюється раптовими, довготривалими тривогами, а в районах бойових дій – частими обстрілами.

Стресові чинники, фізичне перевантаження медичних працівників, емоційне або мотиваційне виснаження, що характеризується зниженням продуктивності праці та появою втоми, надмірною сонливістю, або безсонням, підвищенням схильності до соматичних захворювань, негативно впливають на їхнє фізичне здоров'я, психологічний та емоційний комфорт та, як результат, призводять до синдрому професійного вигорання.

Останні данні свідчать, що 75% співробітників медичної галузі у всесвітньому масштабі підпадають під професійне вигорання, а в Україні в зв'язку з військовим станом ця тенденція стрімко зростає.

При появі провісників емоційного вигорання зазвичай рекомендують провести модифікацію стилю життя: слідкувати за графіком роботи, утримуватися від надмірних навантажень й виконувати правила гігієни праці, пам'ятати про час на відпочинок, настільки, наскільки це можливо, дбати про дозвілля, інтереси у вільний від роботи час, дотримуватись режиму сну, провітрювати приміщення перед сном; виконувати дихальні вправи (зокрема, заспокоює дихання – подовжений видих; мобілізує дихання –

АЛФАВІТНИЙ ЗМІСТ

Antonenko A.M.	9	Дмитришин Б.Я.	69	Рибчук В.О.	83
Blagaia Anna	8	Дмитришин О.А.	69	Рідний С.В.	74
Borysenko A.A.	9	Дмитруха Н.М.	39	Романок В.П.	83
Dmytryshyn O.	10	Дреженкова І.Л.	86	Россовська М.Є.	73, 81
Huschak T.	10	Друш Ю.Г.	41	Рублевська Н.І.	103
Jomin Sebastian	9	Дударенко О.Б.	86	Сергета І.В.	85, 86, 106
Khomych O.	11	Завгородня Л.В.	66	Сех М.Я.	46
Kondratiuk Mykola	8	Зеленцова С.М.	26	Скалецький Ю.М.	106, 109
Kozak Dmytro	14	Зенкіна В.І.	42, 107	Скочко В.П.	70
Leonov Yu.I.	12	Зіменковський А.Б.	44, 46	Содиль М.В.	69
Marushko Yu.	10, 11	Зінов'єва Т.Ю.	80	Сомов О.І.	80
Nabok A.I.	13	Зінченко Т.О.	107	Стоян Н.В.	86
Nazarenko V.I.	12	Зубленко О.В.	47, 78	Стукалка Д.С.	66
Sodyl M.	10	Іванюта С.О.	49	Сусак К.І.	88
Talabko Yuliia	8	Іовіца Т.В.	69	Суслик З.Б.	71
Vergolyas M.R.	12	Іщенко А.А.	110	Суховерська М.М.	41
Yesipova S.	10	Казмірчук Д.Р.	59	Тисевич Т.В.	86
Zaychenko Ganna	14	Калашченко С.І.	98	Туркіна В.А.	89
Zinchenko Tetyana	8	Кіреєва І.В.	61	Усевич І.А.	81
Алексійчук В.Д.	34	Кіцула Л.М.	92	Майданник І.В.	35
Амріта Гаргі	75	Коваленко О.О.	26	Мартіянова Ю.В.	54
Андрєєва І.А.	103	Ковалюк Т.В.	51	Марушко Ю.В.	69
Андрусина І.М.	39	Комар В.М.	49, 51	Махнюк В.М.	70
Аністратенко Т.І.	15, 34	Костюк О.В.	104	Махнюк В.В.	70
Бабенко І.Б.	83	Коробкова І.В.	74	Михайлова А.Г.	110
Бабієнко В.В.	17, 19, 20, 22, 23, 24	Коробчанський В.О.	52	Мізіук М.І.	71
Баєва О.В.	26	Коршун М.М.	54	Мельник В.І.	71
Баленко К.В.	80	Коршун О.М.	54	Могильний С.М.	70
Бардов Г.П.	28	Крамарьова Ю.С.	103	Мокієнко А.В.	17, 19, 20, 22, 23, 24
Бенюк В.О.	73	Краснова Л.І.	86	Момот А.А.	73
Бенюк С.В.	94	Крупка Н.О.	56	Морквич А.Р.	35
Биц Я.Ю.	95	Кузьміна І.Ю.	58	Морозова Н.С.	74
Білявський С.М.	110	Кузін І.В.	98	Фабіш А.Д.	98
Бліжнікова С.О.	49, 77	Кузьмінська О.В.	15, 34	Федоренко В.І.	92
Бобко Н.А.	29	Кулагін О.О.	103	Федоренко Ю.В.	91
Бовкун О.А.	69	Курочка В.В.	59, 61, 88	Фурса-Совгира Т.М.	94
Браткова О.Ю.	86	Ласкава Т.Г.	62	Харченко В.Є.	51, 94
Брейдак О.А.	31	Ластовецька Л.Д.	64	Чеботарьова А.С.	95
Брухно Р.П.	106, 109	Леонов Ю.І.	65	Черненко Л.М.	98
Бхарвадж Відуші	64	Літовченко О.Л.	66	Чемерис Н.М.	56
Вавріневич О.П.	28	Лотоцька Л.Б.	67	Чемодурова Н.Є.	89
Ваколюк Л.М.	86	Лукашевич Ю.І.	42	Черкашина Д.К.	61
Варивончик Д.В.	32	Лях С.І.	74	Чумаченко Т.О.	100
Велика Н.В.	15, 34	Назаренко В.І.	65	Шаповалюк О.В.	88
Верголяс М.Р.	65	Науменко О.М.	106	Шараєва М.Л.	101
Веретельник Я.І.	37	Неймарк О.С.	75	Шевченко О.А.	103
Вигівська Л.М.	35, 37	Никонюк Т.Р.	77	Шевчук Т.В.	86
Гаркавий С.І.	54	Олешко В.Ф.	37, 73	Шевяков О.В.	103
Головкова Т.А.	103	Омельчук С.Т.	34	Шилов М.В.	104
Головчак Г.С.	74	Онул Н.М.	103	Шкарбан К.С.	80
Горбачевський Р.В.	54	Парій В.Д.	83	Штепа О.П.	103
Гринзовська А.А.	97	Паустовський Ю.О.	107	Щерба О.А.	62
Гринзовський А.М.	98	Петрусевич Т.В.	47, 78	Щудро С.А.	103
Гутор Т.Г.	44	Платонова А.Г.	80	Яворовський О.П. ...	106, 107, 109
Диндар О.А.	75	Попов О.О.	74	Яковенко А.О.	62
Діденко І.В.	64	Пучко М.С.	81	Яніцька Л.В.	110
		Райлян М.В.	100	Яцковська Н.Я.	80
		Редчій М.А.	86		